# ULUSAL BİLİMSEL DERGİ YAYINCILIĞI

Akademik kurumların verimliliğinin artırılması ve çağcıl bilimsel gelişmelere ayak uydurulması, bilimsel araştırmaların niteliğinin yükseltilmesine bağlıdır. Niteliğin yükseltilmesi yalnız uluslararası yayınlarla değil, ulusal yayınlarla da olanaklıdır. Çünkü ulusal çapta bilimsel başarısı olmayan kurumların uluslararası başarısının olması – bireysel çıkışlar hariç - olanaklı değildir; yani ulusal başarı sağlanamadan uluslararası başarıya ulaşılamaz.

Elbette ulusal alandaki başarı, bilimsel araştırmaların desteklenmesi, çoğaltılması ve sonuçlarının ulusal dergilerde yayınlanmasıyla sağlanacaktır. Ancak araştırma sonuçlarının daha daha geniş katılımlı bilimsel bir süzgeçten geçmesi için ulusal dergilerin hakemli olmasında yarar vardır. Bu açıdan bakıldığında, son 4-5 yılda hakemli dergilerin sayısında artış gözlenmesi sevindiricidir. Ancak burada da bazı sıkıntıların yaşanması doğaldır. Bu bağlamda bazı konulara değinmek istiyoruz:

1. Niteliği artırması beklentisiyle konulan, ancak ne yazık ki bazı kurumlarda yöneticilerin istemedikleri elemanın önünü kesmek amacıyla kötüye kullandıkları akademik yükseltme ve atama ilkelerine göre, SCI, SSCI, AHCI gibi indekslerce taranan dergilerde yayın yapmak gerekmektedir. Bu koşul akademisyenlerimizin dışarıya açılımını sağlaması açısından olumludur; ancak bu olumluluk, Türkiye'deki dergilere olumsuz yansımaktadır. Çünkü araştırmacılar yurtdışında yayınlanma olasılığı olan makalelerini çoğu zaman önce yurtdışındaki dergilere göndermekte, olumsuz yanıt almaları durunda yurtiçine yönelmektedir. Bunun sonucunda yurtiçi dergilerin niteliği göreceli olarak düşmektedir.

2. Türkçenin bilim dili niteliğinin daha da yükseltilmesi açısından bazı dergiler yalnızca yabancı dil bölümlerinde çalışanların yabancı dilde yazılan makalelerini kabul etmektedir ki, bu yaklaşımı olumlu buluyoruz. Fakat bilimsel aşamalarda yeralan bazı jüri üyelerinin Türkçe yazılan makalelere – Türkçe bilim dili değilmiş gibi bir önyargıyla - olumlu bakmaması ulusal dergilere dolaylı olarak da olsa olumsuz yansımaktadır.

3.Hakemlik, getirisi olmayan, hatta hakem raporunun postalanması gibi biraz maddi külfeti olan bir ek iş olduğundan dolayı kimi zaman angarya olarak görülebilmekte, kasıtlı olmasa da değerlendirme raporları geciktirilebilmekte ya da hiç gönderilmeyebilmektedir.

4. Bazen yükseltme / atama bekleyenlerin kadro ilanının çıkması ve bunun sonucunda dergiye gönderilen bir makalenin yayınlanacağına ilişkin yazı istenmesi hakemlik kurumu üzerinde bir gölge oluştursa da, yayın kurullarının ilkeli tutumu ile olumsuzluklar engellenebilir.

5. Ulusal hakemli dergiler, genç bilim insanlarına deneyim ve sorumluluk kazandırılması açısından da olumlu bir işlev yüklenebilir; bu nedenle kendi alanına hakim olan bilim insanlarının ünvanlarına takılmadan hakemlik kurumunun daha geniş bir kitleye yayılması, yani sabit bir hakem kurulunun olmaması gerekir. Bir unvan sahibinin makalesine en az eşdeğerli ünvana sahip hakem verilmesine dikkat edilmelidir; böyle uygulamalarda, yalnızca "Dr." ünvanlı hakemlerin "Prof. / Doç." ünvanlı kişilerden daha az nitelikli hakemlik yapmadıkları, hatta daha titiz davrandıkları görülmüştür.

Ulusal hakemli dergilerin daha çekiçi duruma getirilmesi için yukarıda dillendirilen olumsuzluklardan kaçınılması ve akademik yükseltme ve atamalarda sunulan makalelerin yurtdışı dergi yayını olup olmadığına bakmadan, niteliğinin göz önünde bulundurulması Türkiye'deki bilimsel dergi yayıncılığının niteliğini daha da yükseltecektir. Kaldı ki yurtdışı yayın, niteliğin garantisi sayılamaz. Nitekim ulusal hakemli dergide yayınlanması uygun görülmeyen yazıların indekslerce taranan uluslararası dergilerde kolayca çıkabilmesi bu görüşümüzü güçlendirmektedir.

Ulusal dergiciliğin geliştirilmesi için hakemliğin angarya olarak görülmesinin önüne geçecek çareler de düşünülebilir; örneğin belli sayıda hakemlik yapan bilim insanlarına kurumlarınca kitap,

bilgisayar, yurtdışı araştırma bursu gibi desteklerde bulunulabilir; hatta dergiler bilimsel araştırma projeleri kapsamında desteklenebilir.